

ПОЛСКО-БЪЛГАРСКИЯТ НАУЧЕН И КУЛТУРЕН ДИАЛОГ В КОНТЕКСТА НА 100-ГОДИШНИНАТА ОТ УСТАНОВЯВАНЕТО НА ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ДВЕТЕ СТРАНИ

Илияна Генов-Пухалева
Варшавски университет, Полша

В последния месец на юбилейната за полската държавна независимост 2018 година бе отбелязан един важен и за българите юбилей – 100-годишнината от установяването на официалните дипломатически контакти между Полша и България. По този повод на 6-ти и 7-ми декември Варшавският университет бе домакин на научна конференция, озаглавена *100 години дипломатически отношения между Полша и България – политически, социално-икономически и културни аспекти*, чиито организатори бяха Посолството на Република България в Полша, Варшавският университет и Полската академия на науките. Усилието на организаторите и участниците бе насочено към пълното и разностранно представяне на развитието на двустранните отношения между България и Полша през последните сто години както в политически и обществен, така и в културен и научен план.

Конференцията започна с приветствия от високопоставени български и полски политици и от академичните власти на Варшавския университет. Последваха две дискуссионни пленарни заседания, посветени на историята на полско-българските отношения, в които се откриха докладът на проф. Искра Баева и проф. Евгения Калинова от Историческия факултет на Софийския университет, изказването на уважавания полски изследовател на българската история проф. Ярослав Рубаха от Варминско-Мазурския университет, както и живата презентация на Йордан Драганчев, завеждащ Служба по търговско-икономическите въпроси в Посолството на Република България в Полша. Доц. Михаил Груев, председател на Държавна агенция „Архиви“, представи изготвената специално за юбилейната конференция изложба *Документи, събития и личности от междувоенния период*, в която бяха показани непознати на

полската общественост исторически документи, свързани с началото на дипломатическите отношения между двете славянски държави.

По покана на Института по западна и южна славистика на Варшавския университет (основен организатор на научната част на събитието) в третото, последно за деня, пленарно заседание, чиято тема бяха полско-българските културни и научни връзки, взеха думата както следва: 1) проф. Михаил Неделчев от Нов български университет, който акцентира върху ролята на български писатели, академични фигури и общественици в областта на неформалната дипломация в подкрепа на Полша в началото на ХХ век; 2) д-р Войчех Сосновски от Полската академия на науките (от името на четиричленен авторски колектив, включващ още проф. Диана Благоева и проф. Светла Коева от Института по български език при БАН и проф. Йоанна Сатола-Стасковяк от Хуманитарно-икономическата академия в Лодз), който убедително представи постиженията на дългогодишното българо-полското научно сътрудничество в областта на теоретичната и приложната лингвистика, както и неговите перспективи; 3) проф. Пьотр Дичек, директор на Центъра за изследване на античността в Югоизточна Европа при Варшавския университет, който разказа вълнуващата история на археологическите проучвания в античното селище Нове (Novae) край Свищов, плод на полско-българско научно сътрудничество с над четиридесетгодишен стаж; 4) д-р Дорота Голек-Сепетлиева от Силезийския университет, която разгледа *свободата* като общ за българите и поляците мнемотопос, намерил израз в съвременната поезия. Във фокуса на разсъжденията на д-р Голек-Сепетлиева се намираше творчеството на поета Пламен Дойнов, номиниран през 2018 г. с книгата *София Берлин* за наградата „Европейски поет на свободата“, която се присъжда на Гданския литературен фестивал. По този начин докладът на полската литературоведка подготви аудиторията за финалното за деня събитие – срещата с Пламен Дойнов и с полските преводачи на *София Берлин*, представлявани от Ханна Карпинска. Модератор на срещата бе д-р Силвия Шедлецка от Института по западна и южна славистика на Варшавския университет.

Вторият ден на конференцията протече под формата на девет тематично ориентирани секционни заседания, в които учените споделиха резултатите от изследванията си в различни области на знанието, свързано с България, Полша и връзките помежду им. Количествено преобладаваха докладите с културно-историческа и езиковедска насоченост, без това да омаловажава стойността на литературоведските и преводаческите акценти в работната програма на събитието. Поради липса на място,

тук ще се ограничим до изборяването на участниците и заглавията на докладите, с чието пълно съдържание заинтересованите читатели ще могат да се запознаят в предстоящата публикация.

В секцията, посветена на проблеми на социалната история, се представиха проф. Мажанна Кучинска с темата *Общностните ценности в програмата на Полско-българското дружество*, проф. Лех Ячиновски – *Болницата „Братска Полша“ в Чирпан*, Кристиан Янев – *Балканските пограничия и последиците от Версайската мирна конференция през погледа на полската дипломация в периода 1925–1932*. В паралелната на нея секция диалогично прозвучаха докладите на доц. Надежда Сталянова – *Образът на Полша в българските медии* и на Марчин Сулковски – *Образът на България в полските медии през последното десетилетие*. В диалога се включи и докладът на Анджелика Кошерадзка – *Демонтирането на спорната памет. Варшавският „Паметник на братята по оръжие“ и софийският – „1300 години България“ като символични пространства на посткомунистическите градове*. В секцията под надслов „Институциите в диалог“ участваха: проф. Галя Симеонова-Конах – *Културните институции на Полша и България. История. Хора. Събития. Социокултурни и политически аспекти*, д-р Камен Риков – *Понятието за културен диалог в светлината на стогодишните полско-български официални контакти*, Артур Туровски – *„Преминах през България“ или разказът на Войчех Мясковски за пратеничеството в Истамбул*.

„Българите и поляците в литературни образи“ бе заглавието на литературоведската секция, в която изнесоха доклади: доц. Йордан Ефтимов – *Жените на Варшава и Краков: Фантазни образи на полското в българското въображение през 60-те години на XX век*, доц. Пламен Дойнов – *„Битката за поколение“ през фокуса на полските имена и образи в българската поезия между 1956 и 1989 г.*, доц. Мая Иванова – *Академик Петър Динев и Полша*. В следващата секция съзвучни бяха докладите на проф. Мариола Валчак-Миколайчакова – *Българите в Познан* и д-р Патрик Боровяк – *Познан и Пловдив: два (не)сприятелени града*. Допълни ги доц. Диляна Денчева с доклад, посветен на полско-българските успоредици в националните химни – *Марш, марш, Домбровски, генерале наши*.

Докладите, обединени в секция със заглавие „Трансфери“, бяха тези на: д-р Войчех Южвяк – *Странстването на Болеслав Блажек из България*, д-р Адриана Ковачева – *За едно полско приятелство на Димитър Икономов* и д-р Магдалена Питлак

– *Да се попълни литературното поле. Преводи на българската литература в Полша в началото на 21. век.*

Езиковедски и преводачески въпроси се разискваха в рамките на още две секционни заседания, в които участваха: проф. Андреана Ефтимова *Детерминологизирани употреби на лексемата „джендър“ под влиянието на медийната среда във връзка с дебата за приемането на Истанбулската конвенция*, дфн Илияна Генов-Пухалева – *Българският езиков профил на полската „Солидарност“*, доц. Мария Илиева – *На българо-полската асоциативна граница*, проф. Петър Сотиров – *За някои полско-български паралели в областта на разговорната метафора*, д-р Надежда Николова – *Межкултурната комуникация в съвременното лингвокултурно пространство*, д-р Игнаци Долински – *Българските и полските диалектни названия на пръсти. Анализ върху материали от Общославянския лингвистичен атлас (ОЛА)*, д-р Жана Станчева – *Полша и България в Европейския съюз – терминология на европейското здравеопазване (анализ на вътрешната форма на термини в български, полски и английски)*, Стелиана Александрова – *Преводът на документи като част от обучението по български език като чужд*. Презентацията на дфн Наталия Длугош, посветена на *Полските българистични изследвания през последното десетилетие в контекста на грантовите проекти, финансирани от Националния център за наука и Министерството на науката и висшето образование* онагледя състоянието и оптимистичните перспективи за разработването на научни идеи в интересуващата ни област.

Окончателната равностметка показва, че за успеха на събитието в неговата научна част са допринесли с професионализма си делегати от четири български и десет полски академични институции: Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Нов български университет, Българската академия на науките и Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“; Познанския университет „Адам Мицкевич“, Варшавския университет, Люблинския университет „Мария Склодовска-Кюри“, Лодзкия университет, Ягелонския университет, Силезийския университет, Варминско-Мазурския университет, Академията по физическо възпитание „Юзеф Пилсудски“ във Варшава, Хуманитарно-икономическата академия в Лодз и Полската академия на науките.